తల్లిపాలు నేలపాలు

"తాగవే తల్లీ. తొందరగా తాగవే అమ్మా - నాకన్నా, బంగారు తల్లివిగా, నాకు టైము అయిపోతోంది. బస్సు వచ్చేస్తుందమ్మా. తాగవే తొందరగా, ఏం పిల్లవే రెండు గుటకలు మింగుతావో లేదో కళ్ళు మూసేస్తావు, మళ్ళీ అరగంటకే ఆకలికి ఏడుస్తూ లేస్తావు. కడుపునిండా తాగవే తల్లీ, ఇవాళ నుంచి నాకు ఆఫీసు, మళ్ళీ సాయంత్రం వరకూ అమ్మ పాలుండవు. తాగు మరి.. " పాపని కుదిపి లేపాలని ప్రయత్నిస్తోందా తల్లి. బుగ్గమీద చిటికేసినా, చెవి నెమ్మదిగా నులిమినా, తొడమీద గిలిగింతలు పెట్టినా, ఏం చేసినా ఒక్కసారి ఉలిక్కిపడి, మళ్ళీ చప్పరించి మళ్ళీ కళ్ళు మూస్తోందా పాప. "అదేం ఖర్మో ఇన్నిపాలు తాగవే, నోట్లో పెట్టుకోగానే నిద్ర ముంచుకువస్తుందేమే నీకు?' ' తల్లి విసుక్కుంటూ బిడ్డని పక్కమీద పడుకోబెట్టి జాకెట్ సరి చేసుకుని లేచి నుంచుంది.

ఆఫీసుకి వెళ్ళేలోగా బిడ్డకి కడుపునిండా పాలివ్వాలని ఆ తల్లి ఆరాటం! నెల్లాళ్ళ పసిగుడ్డుని వదిలిపెడ్తున్నందుకు ఓ పక్క బాధ- కడుపునిండా తాగితే ఓ రెండు మూడు గంటలన్నా నిలుస్తాయి. మళ్ళీ సాయంత్రం వరకు పోతపాలేగా గతి అన్న తాపత్రయం ఆ బాలెంతది! 'ఉద్యోగాలే చేస్తావో, రాజ్యాలే ఏలతావో నాకేల! ఆకలేస్తే మళ్ళీ లేస్తాగానీ ఇప్పుడు నన్ను వెచ్చగా, నీ వళ్ళో నీ కొంగుచాటున పడుకోనియి' అన్నట్లు గుప్పిళ్ళు, పెదాలు మూసి ఇంక తాగను అన్నట్టు కళ్ళు మూసుకున్న పాప - తల్లీకూతుళ్ల వరస చూసి తల్లి నవ్వింది. నలుగురి బిడ్డలని కన్నతల్లి. మొదటి కాన్పు కూతురు ఆరాటం చూసి నవ్వింది. "ఏమిటే నీ పిచ్చి! చంటి పిల్లలంతే. నీ దగ్గర పాలున్నాయని అన్నీ ఒకేసారి తాగేస్తుందా? నీవాఫీసుకి వెడ్తానని సాయంత్రం దాకా కావల్సినవన్నీ ఒకసారి తాగమంటే తాగుతుందా! వాళ్ళ చిన్న పొట్టకెంత కావాలే! ఉగ్గుగిన్నెడు పాలు చాలు. తల్లి వళ్ళో పడుకుని రెండు గుక్కలు తాగగానే తృప్తితో వాళ్ల కళ్ళు మూతపడతాయి."

"అది కాదమ్మా. యిన్ని పాలున్నా అసలు తాగనే తాగడం లేదు" కూతురు అమాయకంగా కంప్లైంటు.

"అంతేనా, మన దగ్గర పుష్కలంగా పాలున్నప్పుడు వాళ్లు తాగలేరు. వాళ్ళు తాగడం మొదలు పెట్టేసరికి మన దగ్గర పాలు తగ్గుతాయి. ఒకసారి తాగలేరనే కదూ గంటగంటకివ్వడం! రెండో నెల వచ్చాక ఇంకాస్త తాగుతారు. ఇప్పుడు ఔన్సుడి పాలు

చాలు వాళ్ల పొట్ట నింపడానికి" తల్లి వివరించింది. "బయలుదేరు, తొమ్మిదిన్నర అయింది. మళ్ళీ బస్సు వెళ్లిపోతుంది."

"అమ్మా బాటిల్స్ స్టెరిలైజ్ చేసిపెట్టా, పాలు బాగా కాచి చల్లార్చాను. ఒకవంతు వేడినీళ్లు కలపమంది డాక్టరు..." తల్లికి అప్పగింతలు మొదలు పెట్టుతూంది కూతురు.

"తెలుసే బాబూ నాకు, ఆ మాత్రం తెలీదూ, నీవెళ్లు ముందు" నవ్వుతూ అంది తల్లి., కూతురి వంక ఒకసారి చూసుకుని విడవలేక వెళ్తున్నట్లుగా చెప్పుల్లో కాళ్ళు దూర్చింది ఆ తల్లి. బాలెంత తల్లి మీనాక్షి.

* * *

టైపు చేసిన కాగితాల్లో తప్పులు వెదుకుతూంటే కాగితాలు తడిసి అక్షరాలు అలుక్కుపోయాయి. కళ్ళు మసకేశాయి. కళ్లజోడు మసకేసిందా?అన్న అనుమానం వచ్చి కళ్ళజోడు తీసి కొంగుతో తుడిచి మళ్ళీ పెట్టుకున్నా అక్షరాలు తడిసి అలుక్కుపోయేలా వున్నాయి. నీళ్ళెక్కడనుంచి పడ్డాయి? అని అయోమయంగా చూస్తుంటే అవి నీళ్ళు కావని, అవి జాకెట్లోంచి కారుతున్న చనుబాలన్నది అర్థం కావటానికి నిమిషం పట్టింది మీనాక్షికి. గాబరాపడిపోయింది. కారుతున్న పాలతో జాకెట్లు తడిసి కింద వళ్ళో చీర మీద కూడా పడిన పాలనిచూసి తెల్లబోయి, గాభరాగా కొంగు తీసి చుట్టూ కప్పుకుని చటుక్కున లేచి బాత్‌రూమ్ వైపు పరుగెత్తినట్టే వెళ్ళింది. ఇందాక నరం ఒక్కసారి గుంజినట్లు అనిపించి నొప్పి అనిపించింది. ఏమిటో అనుకుంది తను. జాకెట్టు అంతా అందునా లేతరంగు జాకెట్టేమో తడిసి మరకలు కట్టి బంకబంకగా అయింది. ఏం చెయ్యాలో తోచలేదు మీనాక్షికి. రుమాలు తడిపి అంతా తుడుచుకుని చేసేదేం లేక కొంగు నిండా కప్పుకుని మళ్ళీ వచ్చి కుర్చీలో కూర్చుంది. ఎవరి పనిలో వారున్నారు. తనని చూడలేదు నయమే అనుకుంది. ఇలా కారిపోతాయా పాలు! గుండెలన్నీ బరువెక్కి రాయిలా తయారయింది. పిల్ల పాలు తాగలేదని యిలా అయిందా!.. సందేహాలు అడుగుదామన్నా తన సెక్షన్‌లో ఇద్దరూ పెళ్ళికాని అమ్మాయిలే! పిల్ల తల్లులు లేరు. రోజూ ఇలా అవుతుందా!.. అమ్మో... ఏం చెయ్యాలి?

"ఇవాళ ఎంత అవస్థపడిపోయానో, లేతరంగు జాకెట్టు, జాకెట్టంతా డాగులు కట్టేసింది. పమిట కప్పుకుని తంటాలు పడ్డాను. మళ్ళీ సాయంత్రమూ బస్సు స్టాపులో నించున్నప్పుడూ కారిపోయాయి. ఎలాగమ్మా ఇలా రోజూ అయితే!" ఇంటికొచ్చి తల్లితో చెప్పుకుంటూ దిగులుగా అంది మీనాక్షి.

"పొద్దుట ఇచ్చాక మళ్ళీ ఇంటికొచ్చాకేగా! ఇంట్లో వుంటే నాలుగయిదు సార్లన్నా

తాగేది కదా పాప, పాలు నిండిపోతే చేపొస్తాయి. పిల్ల ఆకలివేళ అయినట్టు అనుకునేవారం ఇదివరకయితే. గిన్నె నిండిపోతే పాలు ఒలకవూ! ఇదీ అంతే! అందులో నెల్లాళ్ళ బాలింతవాయె. పాలుండిపోవూ మరి...'' తల్లి అంది.

"ఏమిటోనే తల్లీ. మీ ఉద్యోగాలూ, మీరూనూ! నెల్లాళ్ళ పసిగుడ్డుని ఎనిమిది గంటలపైన వదిలి పెడితే పాలు చేపురాక ఏం చేస్తాయే? పోతే పోయింది జీతం! కనీసం మూడో నెల వచ్చేవరకన్నా సెలవు పెట్టి ఇంటిపట్టున ఉండు. పచ్చి బాలెంతవి. వంటి తడన్నా ఆరకముందే బస్సులు పట్టుకు వేలాడి ఆఫీసులకి పరుగెత్తడం. మా కాలంలో ఇరవైఒకటో రోజువరకు మంచం దిగనిచ్చేవారు కాదు. నలభైరోజుల వరకు చన్నీళ్ళలో చేయి పెట్టనిచ్చేవారు కాదు. నెలరోజులు శొంఠిపొడుం అన్నం, గిన్నెడు నెయ్యివేసి వళ్ళు గట్టిపడాలని పెట్టేవారు. నెల్లాళ్ళూ నడుం కట్టు కట్టుకునేవారం. నలభై రోజులకి గానీ వంటింట్లోకి అడుగుపెట్టనిచ్చేవారు కాదు. ఏం రోజులొచ్చాయో... నెలలు నిండేవరకు బస్సులో పడి ప్రయాణాలు చేస్తున్నారు. నెల్లాళ్ళ పసిగుడ్డుకి పాలు ఇచ్చుకోకుండా నేలపాలు చేసుకుంటున్నారు పాలు.'' వరలక్ష్మి నిట్టూర్చి అంది. "సెలవు పెట్టవే ఓ నెలన్నా... చూడు బాలింతరాలివి తోటకూర కాడలా ఎలా వాడిపోయావో'' కన్న కడుపు తీపి ఆవిడది. "నీ సంగతి సరే,ఆ పసిది తిత్తి నోట్లో పెడితే వెగటుగా మూతిపెట్టి పాలు తాగనే లేదు. పాలసీసా పీక నోట్లోంచి తీసేసింది.. ఆకలికి ఒకటే ఏడుపు...''

"పాలు తాగలేదా మరి పొద్దుటనుంచీ?'' కన్నతల్లి ఆరాటం.

'రెండు మూడుసార్లు ప్రయత్నించి తాగకపోతే చెంచాతో కాసిని పట్టాను బలవంతంగా అందుకే బాటిల్ అలవాటు చెయ్యవే మధ్య మధ్య అన్నాను. కాసిని నీళ్ళు బాటిల్‌తో పడుతుండాలి అలవాటు పడడానికి. పద అది లేచేలోగా కాస్త ఏదన్నా కాఫీ తాగు, కాళ్ళు కడుక్కురా'' వరలక్ష్మి వంటింటి వైపు వెడుతూ అంది.

కాఫీ తాగుతూ "మరి ఈ పాలు ఇలా కారితే ఆఫీసులో ఎలా అమ్మా! ఏం చేయాలి? అసహ్యంగా, ఎవరన్నా చూస్తే సిగ్గుతో చావాలి'' అంది మీనాక్షి.

"సెలవన్నా పెట్టి ఇంట్లో వుండు. మూడోనెల తరవాత కాస్త తగ్గుముఖం పడతాయి. లేదంటే డాక్టరుని మందు అడుగు పాలు తగ్గడానికి. మాత్ర వేసుకుంటే పాలు అసలుకే పోతాయేమో చూసుకో. ఏం చేస్తావు? మూడు గంటలకోసారి బాత్‌రూమ్‌లోకి వెళ్ళి కాసిని పిండి పారబోసుకో... ఇంకో జాకెట్టు బ్యాగులో పెట్టుకో. అవసరం పడితే వుంటుంది. మధ్యమధ్య బాత్‌రూమ్‌కి వెళ్ళి వస్తుంటే చేపు రావులే'' అంది వరలక్ష్మి.

"సెలవు పెట్టడానికి వుంటే ఇన్ని తిప్పలెందుకు?" అన్నది మీనాక్షికి తెలుసు. మెటర్నిటీ లీవు మొత్తం మూడు నెలలూ పిల్లపుట్టాక తీసుకుందాం అనుకుంది. కాని ఎనిమిదో నెలనుంచి బ్లీడింగ్ ప్రాబ్లమ్ మొదలు పెట్టగానే డాక్టరు కంప్లీట్ బెడ్‌రెస్ట్ అనడంతో నెలా ఇరవైరోజులు ముందే సెలవు గడిచిపోయింది. పెళ్ళయ్యాక పిల్లలు వద్దనుకుంటూ రెండేళ్ళు, కావాలనుకున్నాక మరో రెండేళ్ళు గడిచిపోయాయయి. ప్రెగ్నెన్సీ మొదలైందగ్గర నుంచి మూడో నెలలో థ్రెటనింగ్ అబార్షన్. అప్పుడే నలభై రోజుల సెలవు పోయి ఎరెండ్ లీవ్ అయిపోయింది ఇప్పుడింక పెడితే జీతనం నష్టంమీద పెట్టాలి. ఆ మాట వినగానే సుబ్బారావు గాబరాగా "జీతం నష్టం మీద సెలవు పెడితే ఇంటి అప్పు ఎలా తీరుస్తాం?" అన్నాడు. సుబ్బారావుకి నాలుగువేల ఎనిమిది వందలు, మీనాక్షికి మూడువేల ఎనిమిది వందలు జీతాలొస్తాయి. భార్యజీతం వచ్చింది వచ్చినట్టు మూడున్నర లక్షలు పెట్టి కొన్న ఫ్లాట్‌కి తెచ్చినలోను తీర్చేస్తాడు. తన జీతంతోనే ఇల్లు గడుపుతాడు. కూడబెట్టి ఇల్లు కొనడం అన్నది వట్టిమాట. ఇలా అప్పులు తెచ్చుకొని కొనవలసిందే ఇల్లు. సరే పిల్లలు పెద్దవాళ్ళయ్యేలోగా ఇంటిమీద అప్పు తీర్చేయచ్చు అనుకుంది మీనాక్షి. 'నెల్లాళ్ళ బాలింతవి అప్పుడే ఆఫీసేమిటని అమ్మ అంటూంది.' మీనాక్షి గొణిగింది డ్యూటీలో జాయిన్ అవ్వాల్సిన రోజు వచ్చేసరికి. "మన ప్రాబ్లమ్స్ మనవి. ఆవిడకేం అర్థమౌతాయి? అప్పు తీర్చడానికి. ఇంటిఖర్చుకి నాజీతం సరిపోతుందా? ఓ నెల కట్టకపోతే బ్యాంకువాళ్ళు వూరుకోరు. అదీకాక రెండో నెలకి డబుల్ అవుతే అప్పుడు మాత్రం ఎలా కడతాం? ఏం చేస్తాం? అందరు ఆడవాళ్ళు కనడం లేదా? వెళ్ళడం లేదా?" అన్నాడు సుబ్బారావు. ఇంక అనడానికి ఏం మిగలలేదు మీనాక్షికి.

* * *

"ఏమిటమ్మా... పిల్లకి ఇన్ని విరోచనాలు అయితే, డీహైడ్రేట్ అయిపోయేవరకు డాక్టరు దగ్గరకి తీసుకువెళ్ళాలని తెలియదా? మళ్ళీ చదువుకున్న వాళ్ళు మీరు" డాక్టర్ మెత్తమెత్తగా మందలించింది. పోతపాలు ఆరంభించగానే పడక, విరోచనాలు మొదలైతే ఇంట్లో కొత్తపాలు అలవాటవడానికి నాలుగు రోజులు పడ్తుందని తల్లి అంటే సరేననుకుంది. విరోచనాలు తగ్గకకపోగా ఎక్కువై పిల్ల నీర్సంగా వేలాడిపోతూంటే ఆఫీసుకి సెలవుపెట్టి డాక్టరు దగ్గరకి తీసుకొచ్చింది మీనాక్షి.

'అప్పుడే పోతపాలెందుకు మొదలుపెట్టారు? ఏం పాలు లేవా? తగ్గిపోయాయా?"

"పాలున్నాయి డాక్టరుగారూ, ఆఫీసుకి వెళ్ళినప్పుడు మూడు నాలుగు ఫీడ్లు

పోతపాలు పడ్తున్నాం."

"అప్పుడే ఆఫీసా! మూడు నెలల వరకు సెలవు ఉంటుందిగా...?"

"సెలవు ముందు చాలా అయిపోయింది" అంటూ అంత చెప్పుకొచ్చింది.

"అట్లా అయితే, పాలున్నప్పుడు బాటిల్స్‌లోకి తీసి ఫ్రిజ్‌లో పెట్టి రెండుమూడుసార్లు పట్టచ్చుగదా.. ఆఫీసుకి వెళ్ళేముందు బాటిల్స్‌లో కలెక్ట్‌చేసి పెట్టండి."

మీనాక్షి ఆశ్చర్యంగా చూసింది. ఆ విషయం ఆమెకి కొత్త... అలా పట్టొచ్చా... నాకు తెలియనే తెలీదు. బాటిల్స్‌కి వస్తాయా పాలు!

"బాగానే ఉంది, అవులు, గేదెల పాలు పిండుకున్నట్టు మనుష్యుల పాలు పిండుకుని దాచుకోవడం... వరలక్ష్మినవ్వింది. ఏం రోజులొచ్చాయి. తల్లి వళ్ళో పడుకుని వెచ్చగా పాలు తాగాల్సిన పిల్లలకి తల్లిపాలు సీసాలో పట్టే రోజులు! ఏం ఉద్యోగాలో, ఏం సంపాదనలో..' విరక్తిగా నవ్వింది.

మీనాక్షికి నిజంగానే విరక్తేమిటి? కోపం, నిస్సహాయత చుట్టుముట్టాయి. చేతులు, రొమ్ములు నొప్పి పట్టేటట్టు పాలు పిండుకుంటుంటే! అవు దూడకి చుక్కపాలు వదలకుండా ఆఖరి బొట్టుకూడాపిండుకునే పిసినారి పాలవాడిలా, వున్న ఆఖరిబొట్టు వరకు, ఇంకా పిండితే రక్తమే వస్తుందేమో నన్నంతగా, నొప్పి భరిస్తూ పాలు పిండుకుంటూంటే భరించలేని నిర్వేదం చుట్టుముట్టింది. ఎందుకీ పిల్లల్ని కనడం? కడుపునిండా పాలైనా ఇచ్చుకోలేని తల్లులకి పిల్లలెందుకసలు? తమకీ అవస్థ ఏమిటి? ఇంత అవస్థపడి ఈ ఉద్యోగాలెందుకు చేయడం? ఇదంతా స్త్రీల అభ్యున్నతి అనుకోవాలా! స్త్రీల ఆర్థికప్రగతి అనుకుని సంతోషించాలా? ఏం ఆర్థిక ప్రగతి? ఏం ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం సాధించింది తను? తెచ్చిన జీతం తెచ్చినట్టు మొగుడి చేతిలో పోస్తుంది. యింటికోసం ఫ్రిజ్‌కోసం, టీవీల కోసం, గ్రైండర్లకోసం, కుక్కర్ల కోసం.. ఏమన్నా అంటే ఇదంతా మీ కోసమే, మీ సుఖంకోసమే, మీ సౌకర్యాల కోసమే మా తాపత్రయం అనే మొగుళ్ళు... మరి నోరెత్తకుండా రాటకి గట్టిన గానుగెద్దుల్లా గుడ్డిగా రాటచుట్టూ వలయంలా, ఈ ఉగ్యోగాల చుట్టూ తిరిగే తాము.

"ఏమిటే, అడుగుతుంటే వినిపించుకోవు, ఏమిటా ఆలోచన?"వరలక్ష్మి మాటలకి.

"ఏం లేదమ్మా.. పాలు సీసాల్లో దాచుకోడం గురించి ఆలోచిస్తున్నా ... రేపొద్దున్న 'ప్రశస్తమైన తల్లిపాలు ఇచ్చట దొరుకును" అని బోర్డులు పెట్టి తల్లిపాలు అమ్మకానికి పెట్టే రోజు వస్తుందేమో? పాలు పిండి, ఫ్రీజర్లో పెట్టి అమ్ముతారేమో! ఇంకా కాస్త ముందు వెళ్ళి పాలు పాస్టరైజ్ చేసి పాశ్చరైజ్‌డ్ మిల్క్‌గా ఉద్యోగతల్లుల పిల్లలకి కొనుక్కోవచ్చేమో!'

విరక్తిగా నవ్వుతూ అంది.

"బాగానే ఉందిఆలోచన.. ఏమో నువ్వన్నట్టు ఆ రోజులూ వస్తాయేమో!"

"ఏమిటమ్మా! వుత్తప్పుడు వూరికే కారిపోతుంటాయి. పిండితే ఆరు ఔన్సులకన్నా రావటం లేదు. రెండుసీసాల్లో మూడు ఔన్సుల చొప్పున పెట్టి ఫ్రిజ్‌లో పెట్టింది మీనాక్షి.

"పిల్ల తాగుతూంటే చేపొచ్చి ఊరుతాయి. ప్రకృతి సహజమైన దాన్ని మనం విరుద్ధంగా చేస్తే అంతే. అయినా పిల్ల తాగితే ఎన్ని తాగుతుందీ మనకు తెలీదుకదా. అది కాస్త తాగాక మళ్ళీ వస్తాయి కాని అన్నీ ఒక్కసారే పిండుకుని సీసాల్లో దాచుకుంటాం అంటే లీటర్ల కొద్దీ వస్తాయేమిటి పిచ్చిదానా! సర్లే ఇవి రెండు మూడుసార్లకి పరిపోతాయా? మధ్యలో కాసిని నీళ్ళు పడ్తుంటాలే" అంది వరలక్ష్మి.

తల్లి వెళ్ళిపోయే రోజు దగ్గరపడుతూంటే గుండెల్లో గుబులు మొదలైంది మీనాక్షికి. తల్లిని వదల్లేని బెంగ కాదది. కూతుర్ని క్రెష్‌లో వదలాలన్న బాధ, బెంగ అది! ఇంత పసిగుడ్డుని ఉదయమే తయారుచేసి పాలు సీసాలు, నీళ్ళసీసాలు, గుడ్డలు అన్నీ మూటకట్టి మైలుదూరంలో వున్న క్రెష్‌లో వదిలితే, సాయంత్రం మళ్ళీ తెచ్చుకుని, మళ్ళీ వండుకుని.. చాకిరి తల్చుకుంటే ఏడుపు వచ్చింది. పాలతో గుండెలు, దిగులుతో మనసు బరువెక్కాయి.

"ఎలా అమ్మా నీవెళ్ళిపోతే" బెంగతో కళ్ళు తడి అయ్యాయి.

"ఏం చెయ్యనే, ఎన్నాళ్ళుండగలను. అక్కడ మీ నాన్నగారు ఇబ్బంది పడ్తున్నారు ఒక్కరూ. ఏమిటో పుట్టింటికొచ్చి పురుడు పోసుకోవడం. మూడోనెల వెళ్ళడం ఏమీ లేకుండా ముందునుంచీ మంచం ఎక్కావు. ఇవాళ కాకపోతే రేపైనా వెళ్ళాలి. ఎన్నాళ్ళుంటాను? ఇంక నీ పాట్లు నీకు తప్పవు. ఆ క్రెష్ వాళ్ళతో మాట్లాడి డబ్బు ఇచ్చిరా ఇవాళ" అంది వరలక్ష్మి నిట్టూర్చి.

* * *

తమ కంపెనీ ఇంకో బ్రాంచిలో పనిచేస్తున్న రేవతి తమ అపార్ట్‌మెంట్స్‌లోనే ఉంటుంది. ఒకే అపార్ట్‌మెంట్స్‌లో వున్నా వచ్చి మాట్లాడుకునే తీరిక, టైమ్ లేదు ఇద్దరికీ. ఆ రోజు తన కొడుకు మొదటి పుట్టినరోజు పేరంటం అంటూ పిలవడానికి వచ్చిన రేవతి "మీ అమ్మగారు వెళ్ళిపోయినట్టున్నారు. ఎలా మేనేజ్ చేస్తున్నారు? క్రెష్‌లో జాయిన్ చేశారా? అదేనయం లెండి. ఈ పనిమనుషుల మీద వదిలేకంటే. ఇంట్లో మనిషిని పెట్టి వెడితే వున్నానరా? ఇల్లు దోచుకుపోయారా? పాలు పట్టారా? లేక తాగేశారా? అని

అన్నీ బెంగలే" అంది నవ్వుతూ తనకంటే అనుభవం ఉన్న ఉద్యోగిని తల్లి కన్పించేసరికి ఆరాటంగా మీనాక్షి ప్రశ్నలు గుప్పించి ఆరాలు తీసింది.

"బాగా అంటే మనలా వుంటుందా?"

"యజమానురాలు మంచిదైనా ఆయాలు కాస్త దయగలవారైతే బాగానే చూస్తారు. కనీసం వేళ పట్టున పాలు అవీ పడతారు లెండి. మన పిల్లలు మనకే విసుగు, పదిమంది పిల్లల్ని చూడాల్సిన చోట వాళ్ళకీ విసుగేమరి. అవన్నీ ఆలోచించకూడదు. మనసు రాయి చేసుకోవాలి. ఏమయినా మనిషిని పెట్టడం కంటే క్రెష్ నయం అన్ని విధాలా. నేను మనిషిని పెట్టుకుని నానా బాధలు పడి ఆఖరికి క్రెష్‌లోనే జాయిన్ చేశాను".

"ప్చ్! మన ఆఫీసుల్లో క్రెష్ ఏర్పాటువుంటే ఎంత బాగుండును? ఇలా అవస్థ, ఆరాటం మనకుండవు. ఓ చిన్నరెస్ట్‌రూమ్ వుంటే నర్సింగ్‌మదర్స్‌కి ఎంత బాగుం డును?" ఆశగా అంది.

"రూలు ప్రకారం అన్నీ వుండాలి. ఆడవాళ్ళు ఫిఫ్టీ పర్సెంట్ లేరన్న వంకతో పట్టించుకోరు. ఏదో సెక్రటేరియట్ లాంటి చోట్ల తప్ప ఆఫీసుల్లో క్రెష్‌లు ఎక్కడున్నాయి? కనీపెంచేత ల్లుల అవస్థలు మనకి తెలుస్తాయి కాని వాళ్ళకేం తెలుస్తాయి?" విరక్తిగా అంది రేవతి. మీనాక్షి తన పాల బాధ, ఆఫీసులో పడిన బాధలు ఏకరువు పెట్టింది. "మన మహిళా విమోచనా సంస్థలు, స్త్రీ సంక్షేమ శాఖలు, స్త్రీవాద సాహితీపరులు, ఉమెన్స్ ప్రొటెక్షన్ సెల్స్ ఇలాంటి వాటిమీద పోరాడితే బాగుండును. స్త్రీలు ఉద్యోగాలు చేసే చోట పదిమందున్నా, పదిహేనుమందున్నా నర్సింగ్ మదర్స్ కోసం ఓ చిన్నరూమ్ అన్నా ప్రొవైడ్ చేయాలన్నరూలు ప్రభుత్వం పెట్టేలా చెయ్యాలి. "మనం అందరం కల్సి ప్రభుత్వానికి అర్జీలు పెట్టాలి, నిలేయాలి" ఉద్రేకంగా అంది మీనాక్షి. రేవతి నవ్వి లేచి నిల్చుంది. "సర్లేండి అవన్నీ అయ్యే పనులా! అంత తొందరగా ప్రభుత్వాలు స్పందించేసి మన గోడు పట్టించుకుంటే ఇంకే కావాలి? సాయంత్రం తప్పకుండా రండి" అంటూ వెళ్ళింది.

అయ్యే పనులా అని అందరూ వూరుకుంటే ఏలా! "అయ్యా ఘనత వహించిన దొరగారూ! మా ఆడవాళ్ళ అవస్థవైపు కాస్త కన్నెత్తి చూడండయ్యా. జనాభాలో సగం వుండి, పిల్లల్ని కని మీ వంశాభివృద్ధి చేస్తున్న ఆడవాళ్ళ గురించి కాస్త ఆలోచించండి. "తల్లిపాలే బిడ్డకు శ్రేష్టము" అని ప్రతిపాలడబ్బా మీద అచ్చొత్తించి, ప్రకటనల్లో, టీవిల్లో నినాద్దలిస్తూ మాతా శిశువుల సెమినార్లు, మీటింగులు పెట్టి, బిడ్డకి తల్లిపాల ఆవశ్యకతని

గురించి ప్రభోధించే మీరు ఆ తల్లిపాలు తాగాల్సిన పిల్లల గురించి ఏం ఆలోచిస్తున్నారు? ఉద్యోగాలు చేసి పొట్టపోసుకునే తల్లుల పిల్లలకి మీరిస్తున్న సదుపాయాలేమిటి? కూలి నాలి చేసుకునే తల్లులు ఏ చెట్టుకో ఉయ్యాల కట్టుకుని, పిల్లలని దగ్గరుంచుకుని పాలిచ్చుకుంటారు. ఆ మాత్రం వీలు కూడా మాకు లేదు! అయ్యా అంతంత పెద్ద ఆఫీసులు, బిల్డింగులు కట్టే మీరు మాలాంటి తల్లుల కోసం ఎనిమిది బై ఎనిమిది గది ఒక్కటి కట్టించి పుణ్యం చేసుకోకూడదూ! ఆయాలని మీరు పెట్టొద్దు. క్రష్‌కి కట్టే బదులు డబ్బు తెచ్చి మేమే పెట్టుకుంటాం. పురుష పుంగవులు టీలకి, సిగరెట్లకీ వెళ్ళొచ్చే టైములో మధ్య మధ్య ఓ పదినిమిషాలు బిడ్డకి పాలిచ్చి వస్తాం కావలిస్తే మేం వృధా చేసిన సమయం బదులు ఓ అరగంట ఎక్కువ పనిచేస్తాం. బిడ్డ ఎలా ఉందో? పాలుతాగిందా? ఏడుస్తోందా? లాంటి చింతలు లేకపోతే, మనసు పెట్టి మరింత బాగా పని చేస్తాం సార్! ఈరోజు ఎక్కడ చూసినా ఆడవాళ్ళు లేని ఆఫీసుందా? రోజు గడవని ఇల్లాళ్ళు ఎందరు ఉద్యోగాలు చేయడంలేదు సార్? ఈ గొడవంతా ఎందుకు మీ ఆడాళ్ళు ఉద్యోగాలు,ఊళ్ళేలడాలూ మానేస్తే ఏ గొడవా వుండదుగా అంటారా! మంచిది సార్, పిల్లల్ని కంటే, ఉచ్చగుడ్డలు ఉతుక్కుంటూ, పీతి గుడ్డలు ఉతుక్కుంటూ, ఎడపిల్ల, చంటిపిల్ల, కడుపులో పిల్లతోమొగుడికి, పిల్లలకి వండి వార్చుతూ, అప్పడాలు వత్తుకుంటూ, వడియాలు పెట్టుకుంటూ, పొడులు విసురుకుంటూ, మంగళగౌరి వ్రతాలు, నందికేశుడి నోములు నోచుకుంటూ "భర్తే దైవం! ఇల్లే స్వర్గం" అనుకుంటూ భర్త తిడితే బాధపడి, కొడితే ఏడ్చి, దగ్గరికి తీసుకుంటే సంతోషించి, ఏ చీరో కొనిస్తే పొంగిపోయి... అదే బతుకనుకుంటూ కూపస్థ మండూకాల్లా బతికేస్తాం.! అప్పటి ఆడవాళ్ళ అజ్ఞానమే వాళ్ళకి శ్రీరామరక్ష అయి బాధపడకుండా వుండేవారు! ఇప్పుడు జ్ఞానం సంపాదించి మేం సాధిస్తున్నది ఏముందిలెండి! భర్తగారికి సంపాదించి పెట్టి ఆయన బరువు సగం మేం ఎత్తుకుని ఇంటా, బయలా నలిగిపోవడం తప్ప. మీ కోరికలు, చీరలు, షోకులు తగ్గించుకుంటే ఇంటిపట్టున ఉండొచ్చు,. ఆ కాలంలో అరడజను మంది వంటిచేత్తో పోషించిన మగాడు ఈనాడు ఒకళ్ళిద్దరిని ఎందుకు భరించలేడు! మీరు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యాలు, వ్యక్తిత్వాలూ, ఆత్మగౌరవాలు, స్త్రీపురుష సమానత్వాలు, అంటూ కబుర్లెందుకు మానేయమంటార అవునులెండి, ఎటుతిరిగినా నేరం మా మీదకే తోస్తారు లెండి! ఈ కబుర్లు ఎందుకుసార్! క్రూర జంతువైన పులి లాంటిదే ఆవుతల్లి బిడ్డకు పాలిచ్చి వస్తానంటే దయతలచి వెళ్ళనిచ్చిందే! ఆ మాత్రం కన్సిడరేషన్, జనాభాలో సగం వున్న స్త్రీల మీద మీకు లేదా! ఏం అడిగాం సార్? ఓ చిన్న గది! ప్రతీ

ఆఫీసు, ఫ్యాక్టరీ, కంపెనీ ప్రతిదానికీ ఆడవాళ్ళకో రెస్టురూం, పసిపాపలకి పాలిచ్చుకునేందుకు ఓ గది దయచేయించండి. మీ వంశాలని నిలబెట్టే కన్నతల్లులకి మాతృమూర్తులకి చిన్నపాటి వరం ఇవ్వండి. "బిడ్డకు తల్లి పాలేశ్రేష్టం" అంటారు మీరు. ఆ తల్లిపాలు నేలపాలు కాకుండా చూడాల్సిన బాధ్యతా మీదే!

రాత్రి నిద్ర పట్టకుండా దొర్లినంత సేపు ఆవేశపు ఆలోచనలు. నిద్ర పట్టాక కలల్లో అర్జీలు పెట్టేసి ప్రభుత్వాన్ని తూర్పార పెట్టేసింది ఆ కన్నతల్లి.

◆ ఆంధ్రజ్యోతి వారపత్రిక, ఏప్రిల్-2003